

Tznius-Hashkafa Hapeles-Hashkafa

Show# 112 | April 8th 2017

Dovid Lichtenstein: The message of the Seder- Triumph through struggle

מהר"ל- נהורא דלא נפיק מגו חשוכא לאו נהורא היא- ויהי ערב ויהי בקר

בית יוסף אורח חיים סימן עה [א-ג]

טפח מגולה באשה וכו'. בסוף פרק מי שמתו (כד.) אמר רבי יצחק טפח באשה ערוה למאי אילימא לאיסתכולי בה והאמר רב ששת כל המסתכל באצבע קטנה של אשה כאילו מסתכל במקום התורף אלא באשתו ולק"ש אמר רב חסדא שוק באשה ערוה אמר שמואל קול באשה ערוה אמר רב ששת שער באשה ערוה. ופירש רש"י שוק. באשת איש: ערוה. להסתכל וכן באשתו לק"ש. והוה תמיהא לי מאי קמ"ל רב חסדא כל מקום שדרך לכסותו הוה ערוה ומאי איריא שוק עד שמצאתי להרשב"א (שם ד"ה והא) שכתב הא דרבי יצחק טפח באשה ערוה ואוקימנא באשתו ולק"ש פירש הרשב"ד דאפשר דוקא ממקום צנוע שבה ועלה קא אתי רב חסדא למימר דשוק באשה מקום צנוע וערוה הוא ואפילו לגבי בעלה ואף על פי שאינו מקום צנוע באיש אבל פניה ידיה ורגליה וקול דיבורה שאינו זמר ושערה מחוץ לצמתה שאינו מתכסה אין חוששין להן מפני שהוא רגיל בהם ולא טריד עכ"ל ורבינו נראה שהלך בשיטה זו וזהו שכתב טפח מגולה באשה במקום שדרכה לכסותו דמשמע דבמקום שאין דרכה לכסותו כגון פניה או ידיה לית לן בה ואחר כך כתב וכן אם שוקה מגולה אסור כלומר שאע"פ שאינו מקום צנוע באיש הוי ערוה והרא"ש (סי' לז) כתב ג"כ דהא דטפח באשה ערוה דוקא בדבר שרגיל להיות מכוסה באשה וכתב עוד דדוקא באחריתי אבל בעצמה הא אמרינן לעיל (כד.) האשה יושבת ערומה וקוצה חלתה וכן כתב הרשב"א (שם ד"ה אמר) שוק באשה ערוה ודוקא לאחרים ולאנשים משום הרהור אבל לעצמה לא דהא קתני האשה יושבת וקוצה לה חלתה.

שיטת הט"ז שם

שו"ע או"ח סימן עה סעיף א: טפח מגולה באשה, במקום שדרכה לכסותו, אפי' היא אשתו, אסור לקרות ק"ש כנגדה: הגה וי"א דוקא באשתו, אבל באשה אחרת אפילו פחות מטפח הוי ערוה הגהות מיימוני פ"ג. ונראה מדברי הרא"ש דטפח באשה ערוה, אפי' לאשה אחרת, רק שבעצמה יכולה לקרות אע"פ שהיא ערומה, כדלעיל

סי' ע"ד. ובט"ז שם וי"א דוקא באשתו כו'. בטור כתב וכן אם שוקה מגולה אסור כו' נראה שהוא קמ"ל דאפי' באשתו ופחות מטפח אסור שהוא מקום הרהור יותר משאר איברים.

משנה ברורה שם ס"ק ז

פחות מטפח - ואם השוק מגולה י"א דאפילו באשתו ופחות מטפח אסור לקרות נגדה שהוא מקום הרהור יותר משאר איברים. וכ"ז לא איירי אלא לענין איסור ק"ש דהאיסור הוא להרבה פוסקים לקרות נגד המגולה אפילו בלא מכיין לאיסתכולי אבל לענין איסור הסתכלות לכו"ע המסתכל באשה אפילו באצבע קטנה כיון שמסתכל בה להנות עובר בלאו דלא תתורו אחרי עיניכם ואמרו שאפילו יש בידו תורה ומע"ט לא ינקה מדינה של גיהנם וראיה בעלמא לפי תומו בלא נהנה שרי אם לא מצד המוסר ובספר מנחת שמואל הוכיח דאדם חשוב יש לו ליזהר בכל גונוי. וכתב הפמ"ג דבמקומות שדרך להיות מכוסה [כגון זרועותיה וכה"ג שאר מקומות הגוף אף ראה בעלמא אסור וכתבו הפוסקים דבתולות דידן בכלל נידות הם משיגיעו לזמן ווסת ובכלל עריות הם.

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ה סימן יז

מכתב לנשים בענין גודל הצניעות והזהירות בה: הנה ענין צניעות לנשים הוא חיוב גדול ומדאורייתא על הנשים, לא רק על הנשואות שלהן אסרה תורה אף לגלות שער ראשיהן, וכל שכן לגלות מבשר הגוף מהמקומות שצריכות לכסותן, אלא גם על הבתולות, אף שאין להן אסור בגלוי השער, שאין זה ענין פריצות כל כך, אסורות בגלוי מקום מגופן כמו הנשואות, והאיסור מזה חמור מאד. ולבד האיסור עצמו הרי ההולכות בפריצות מחטיאות את הרבים בהרהורי חטא וגם מרגילות את עצמן ואת הרבים לעברות היותר חמורות, שאף אומות העולם ידעו שהשם יתברך שונא זימה הוא, והנשים הכשרות שלבושות בצניעות זכות לשכר היותר גדול, שהוא להעמיד דורות כשרים וצדיקים כמפורש בגמרא. והלבושות בפריצות ענשן חמור ביותר, אשר ודאי כל בת ישראל צריכה ליזהר מאד בעניני המלבושים שיהיו בצניעות שטוב לה ולזרעה ולעולם.

והנה בזמן האחרון עלה הפורץ גם בכמה בתי שומרי תורה ללבוש מלבושים קצרים רחמנא ליצלן, ובאנו לפרסם ולהודיע ברבים שהוא מהאיסורים החמורים ביותר, אשר העונש גדול מאד בזה ובבא, והנזהרות מזה שכן גדול מאד בזה ובבא, וגם להודיע שחובת בת ישראל ללבוש בגדים כשרים אשר לא יתגלה בהן אפילו משהו מהברכים חס וחלילה, הן בשעת הילוך והן בשעת ישיבה, ואף כשלובושות גרבים אסור, דהוא פריצות גדולה אף באלו שלא נראה הבשר, וכל שכן הגרבים שנראה הבשר מהן כמו בזכוכית שאינו כלום.

וחובה על כל איש ואיש להשגיח שלא יפרצו בני ביתו חס וחלילה בלבישת בגדים הקצרים, ויתקיים בנו והיה מחניך קדוש, ויזכו עבור זה לדורות ישרים מבורך ובנים עוסקים בתורה הקדושה ובמצוות. ואל ראשי ומנהלי החינוך החרדי של בנות ישראל אנו פונים, לעמוד חזק במאבקם הקשה, ולא תניחו לתלמידות לבא בלבושים קצרים, ובזכות הצניעות וקדושת ישראל נזכה להגאל במהרה. משה פיינשטיין

חזון איש או"ח סי' עח סימן טז אות ח

ח) כ"ד א' שוק באשה ערוה, במ"ב סי' ע"ה סק"ז כי צ"ש הב"ח והע"ז דבשוק אפי' כל שהו אסור, ואמנם מדברי הרשב"א והראב"ד מבואר דאשמעינן דגם שוק בכלל עפה באשה ערוה דהוי"א שוק קיל עפי' משום שאין מקום לנוע באיש ולפ"ז שיעורו עפת, וכן נראה דאי שוק כ"ש א"כ עגבות וצטן נמי כל שהו שהם עפי' צה"נע והו"ל לפרש באשה מקום שיעורו עפה אלא ודאי פחות מעטפה באשתו מותר דסתמא לא מעריד ולא החמירו הכמים בשהות מעטפה והב"ח עלמו בסיוס דבריו נראה דהז' צו ומפרש דשוק קיל עפי', והאי שוק נראה דהוא פרק התחנות מארכובה עד קף העקב אבל מן הארכובה ולמעלה הוא לנוע צה"נע ולא אצטריך לאשמעינן והרי כתבו הראב"ד והרשב"א דבאיש הוא מגולה והב"ח כתב שהוא תמיד מלוכלך וכל זה אינו אלא בפרק התחנות אבל מן הארכובה ולמעלה הוא בכלל ירך ואמרו מה ירך בשהר [מ"ק ע"ז א'] ובבר כתבו ח"י מנחות ל"ז א' ד"ה קיבורת, דשוק המוזכר באדם היינו פרק התחנות, וכל עפה מגולה אסור, ויש לעי' ביד אי פרק התחנות שבין הצרוע והכף בכלל אסור ואי מהני ל"י מנהגא, ובמ"ב סי' ע"ה סק"ב הקיל בפרק התחנות של הרגל עד ארכובה במקום שהולכין מגולת ולתאמור הוי בכלל פריטות ולא מהני ל"י מנהגא, ובא"ח סי' ש"ג סע"ו ויולאין צאלעדה שמניחין צרוע וזרוע היינו פרק העליון של יד וכמ"ב ח"י מנחות ל"ז א' ומשמע דבקהי היינו הפרק שמקפ ה"ד עד הצרוע אינו מקום לניעות, ובגמ' שבת ס"ג ב' אמרו ברית תהא צלעדה שומדת ואלעדה היינו צרוע כדכתיב ש"ב א' י, ומשמע דברית נמי בפרק עליון שבין הירך ובין הארכובה הנקרא שוק בצדמה, וכן צ"ח דאמר ב"ק מ"ה א' למיפא צעו לניעותא פרשיי שם שמגלה זריעותיה, וכן נראה דאם באנו לאסור גם פרק הקנה א"כ אף מקלחו אסור ולא נהיגי לאסור מקלחו, וכן במקום דהולכות יחפות ע"כ מגולה קאת הפרק התחנות, ומכל זה היה נראה דשוק המוזכר כאן היינו שוק שא"ל הירך, ומש"כ הראב"ד שאינו מקום לנוע באיש, אפשר דר"ל בביתו אינו מקפיד לילך מגולה קאת מן השוק, ולפ"ז לא נחבאר בגמ' דפרק התחנות ערוה ותלוי צמנהג וכמ"ב ספמ"ג, וקשה להכריע בדבר, ובהשגחה רע"א תנינא סי' כ"ה, כתב כיון דקרוסול וכרעיס ורכובה חד הוא והוא צה"נע מה שקורין קני"א וזה המחבר עלם הארוך התחנות עם עלם האמשי א"כ ע"כ שוק דמתני דאהלות היינו שוק דצדמה, ואמנם א"ח לפרש כן מתני דאהלות דברי קתני ו' צפיסת הרגל ו' בכל אצבע ואח"כ השיב ו' בקורסול, ולמה לא השיב עלם הארוך שבין פיסת הרגל ובין הקרוסול, ושם קרוסול לא מכרעא שזה שם הנופל על כל הרכב עלם עם חברו, וכן שם שוק משתמש בגשון מושאל על עלם התחנות, אבל עיקרו על עלם האמשי שבין ירך לבין ארכובה הנמכרת עם הראש, מיהו לפי סדר המשנה אין רק עלם אחד מארכובה עד הקטלית אע"ג דצדמה יש שם ב' עלמות כדאמר תולין ע"ו א', ובצטורות מ"ה א' אמרו רוב צנין ב' שוקיים וירך אחד וע"כ שוקיים היינו התחנות וירך כולל כל האורך מהקרוסול עד הקטלית ולפי הגרע"א לא יהי רוב הגודל.

חפץ חיים על התורה עמ' שכג

מכתב גלוי

בעוה"י, ר"ח תמוז, תרפ"ד, ראדן.

אל כבוד הרבנים והאדמו"רים די בכל אהר ואתר.
אולי יש בידם לתקן דבר מה, יהי' שכרם רב מד'.
הנה יש לי צער גדול מפני עצם הענין וגם מתמיהת רבים, אף שכולם
מאמינים שכל מה שמתהווה למטה בין לטוב בין למוטב, הכל הוא מאת הקב"ה.

מ"מ כל אחד עומד ומשתומם ופלא הוא בעיניו מפני מה נשתנו העתים כ"כ לרעה,
הלא מלבד זה שכל ישראל בכל מקום פזוריהם בין העמים כולם נעשו משועבדים,
והיורק הולך וגדול מיום ליום, והמסים והארנוניות ג"כ מתגדלים מאד, על כולם
עוד הגזירות שנסבבו על התורה ומצותי' נורא מאד, שהתינוקות של בית רבן בטלים
במאות עיירות, גם מצב הפרנסה בכל מקום הוא רע מאד. כלל הדבר עם ישראל
הולכים ומתאוננים כל אחד ואחד על רוע מצבו.

והנה בשנים שלפנינו אף שהיו ג"כ מצויות צרות וגזירות, מ"מ מי שהי'
בכלל תמימי לב הי' יכול להתנחם בנפשו ולומר, הגם שבענינים החיצונים אינו
מתנהג כרצונו, אבל בעניני הגפש הוא בוטח שאינו מרוחק מהקב"ה, ובודאי
יעמוד הקב"ה לבסוף לימינו, וכמ"ש כי יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו;
אבל כהיום בעוה"ר מר לנו מאד מכל צד, כי כשהוא מביט בעצמו בעניני עוה"ז
אין לך יום שאין קללתו מרובה מחבירו, וכשהוא מתבונן לאחרינו בעניני תורה
ומצות, ג"כ אין לו שום הצלחה, והגם שכל אחד מישראל מבקש מהקב"ה שישמע
לבקשותיו ויטיב לו כרצונו, אין שומע לו, הלא דבר הוא.

ואמרתי שעיקר סיבת הדבר, שאנו מרחיקים בעצמנו את הקב"ה מאתנו. הוא
צוה לנו והתקדשתם והייתם קדושים, ואחז"ל כל המקדש עצמו מלמטה מקדשין
אותו מלמעלה, מעט מקדשין אותו הרבה, בעוה"ז מקדשין אותו לעוה"ב, וכתוב אחר
אומר כי ד' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך וגו' (והמאמר להצילך כולל
הרבה ענינים להצילך מן החרב ומן הרעב ומן השבי ומן הביזה) והי' מחניך
קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך. הרי ביאר לנו הכתוב מפורש, שכאשר
נהי' קדושים הוא מתהלך בינינו להצילנו מכל רע, אבל אם יראה בנו ערות דבר
הוא שב מאחרינו, וממילא יחולו עלינו כל הסיבות ח"ו.

והנה אחז"ל (ברכות כ"ד) טפח באשה במקום שהדרך להיות מכוסה הוא בכלל ערוה. וכהיום בעוה"ר נתפרץ הדבר מאד מאד, והיצה"ר מפתה לנשים לילך פרועי ראש בלי שום כיסוי וגם לילך בזרועות מגולות וחלוקותיהן עשויות בלא בתי זרועות, ועוד חלק גדול מלבושיהן כנגד הלב וכה"ג הכל מגולה כדי שבכל מקום שיביט שם האיש יהי נגד הערוה. וממילא כל הברכות שמברך האיש בביתו או כשהוא מתפלל בביתו נגד אשתו או בתו הגדולה הם כנגד ערוה. וידוע שבכל ברכה יש בה שם הקודש, וא"כ כשם שהמברך כהוגן ממשיך על עצמו ברכה, כמ"ש בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך, כן הדבר להיפך ח"ו, אם מברך נגד הערוה ממשיך ח"ו עניות על עצמו, כדאיתא בנדרים (ח') בכל מקום שהזכרת השם (שלא כהוגן) מצויה שם עניות מצויה (ועיי"ש בר"ן ורא"ש).

והנה ידוע דסוף האדם, אף אם יחי' אלף שנים, הוא מוכרח להשיב נשמתו אל האלקים ולתת דין וחשבון על מעשיו ועל דבוריו, ואזי ימצאו אלפי אלפים ברכות ושמות הקדושים שלא הי' עליהם קדושה ולא עלו למעלה כלל, ועל הכל יתבעו ממנו בשעת הדין, וגדולה מזה מצינו בחז"ל על הפסוק, ומגיד לאדם מה שיחה, אפי' שיחה קלה מגידין לו לאדם בשעת הדין, כלל הדבר ה"מאדע" הגרועה הזו מביאה לאדם לידי הרהורים רעים ולפעמים גם לז"ל ח"ו (ומסכן בזה בניו הקטנים כמש"כ הג' יעב"ץ בסידורו), וכמעט ע"י ה"מאדע" הגרועה הזו מבטלים בידים מאמרו של הקב"ה, שאמר והי' מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר. והנה ידוע לכל, כשפרצה תבערה בכרם המלך והלהב גדול מאד, הכרוח

אשר ע"כ בקשתי האחרונה, בהפרדי מאתכם, היא ע"ד חזוק התורה הישיבות. והנני מזכיר לכם את הנבואה האחרונה של האחרון בנביאים, שקודם הבטחת "הנני שולח לכם את אלי' הנביא וגו' והשיב וגו'". דרש מאתם "זכרו תורת משה עבדי גוי על כל ישראל", באשר זהו יסוד ועיקר חייהם וזכותם לגאולה שלמה.

הנני מעורר ומבקש מאת הרבנים וגדולי הדור שיחיו לקחת החוב על עצמם לעמוד על המשמר לפעול ולעשות בזה בכל כחם לדבר אל העם ולהסביר להם גודל וקדושת הענין הגדול הזה שהנשמה תלוי' בו, והנני בטוח, כי בעזה"ש ישמע להם העם בדברם עמו. ישראל עם קדוש מאמינים בני מאמינים, אהבת התורה תקועה בלבכם מדור דור, ורק להתעוררות ולזירוז המה צריכים, ומצוה גורת מצוה, כי עי"ז יגדרו כמה פרצות שאין פה המקום לפורטם.

והנני מבקש ומחלה מאחב"י הגדולים עם הקטנים לשמוע ולשים לב לחפצי האחרון הזה, לשמור את נר תורתנו הקדושה ההולך ומאיר בבתי הישיבות הקדושות, ערומים נותרנו. את הכל עשקו ממנו, אבל נשמת חיים אשר נפח השם באפנו היא תורה"ק, עוד ערה חיה וקימה, ארון ד' לא נשבה והוא הולך עמכם, להושיע אתכם מכל אויביכם, שמרו אותו שמירה מעולה, שמרוהו כבבת עיניכם, קומו כולכם כאיש אחד לעזרת ארון ד' העומד בבתי הישיבות הקדושות, לעזרת ד' בגבורים, תנו כבוד לד' ולתורתו, הרימו כל אחד ואחד תרומה כפי כחו וכפי מסת ידו אשר ברכו ד', ואנכי עומד בתפלה בעד המתגדבים. אנא ד' הושיעה את עמך אשר פדית ואל תתן נחלתך לחרפה, הי' נא עם הבאים לעזרת תורה"ק הכרוכה ומונחת בקרן זוית, לברכם ולהצליחם בכל פנה שהמה פונים, הן בגוף, הן בנפש, ברכם טהרם רחמם, צדקתך תמיד גמלם טרם יקראו ואתה תענה. ובזכות החזקת התורה יברך ד' את כולם, אותם ואת בניהם בכל עניניהם, בכתיבה וחתימה טובה לשנת חיים ושלוש, כחפצם וחפץ הצעיר שבכהונה.

ר"ח אלול, תרפ"ה, חילנא.

ישראל מאיר הכהן מראדין

The Shita and Haskafa of Hapeles

Dovid Lichtenstein:

על כל קרבנך תקריב מלח

בעלי מוסר: ואפשר לתת טעם נוסף לנתינת המלח בקרבן, שבא ללמד את האדם, המלח הוא התבלין העיקרי באוכל יותר משאר תבלינים, בלעדיו האוכל יהיה תפל, אולם מאידך אם ישים יותר מדי מלח, האוכל יהיה מלוח ואי אפשר יהיה לאוכלו. כך צריך האדם להיות ממוצע, אל תהיה צדיק הרבה.

רמב"ם הלכות מלכים פרק ה הלכה א

אין המלך נלחם תחלה אלא מלחמת מצוה, ואי זו היא מלחמת מצוה זו מלחמת שבעה עממים, ומלחמת עמלק, ועזרת ישראל מיד צר שבא עליהם, ואחר כך נלחם במלחמת הרשות והיא המלחמה שנלחם עם שאר העמים כדי להרחיב גבול ישראל ולהרבות בגדולתו ושמעו.

ב"ח אורח חיים סימן רמט ס"ק א

עוד יש לפרש דאף על גב דאין ישראל הולכים האידנא להלחם על העיירות היינו ישראל לבדם אבל שכיח דישראלים מתי מספר נמצאים בין אנשי המלחמה שהולכים על העיירות וגם אלו הם בכלל זה דאין צרין וכו' וכן למלחמת מצוה כגון שנשבו גוים וישראלים מותר לילך עליהם עם הגוים אפילו בשבת דמלחמת מצוה היא להציל אחיהם.